

УДК 659.235:330.341.1:631.11; DOI: 10.31388/2519-884X-112-120

*Хахула В., кандидат с.-г. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет
valerii.khakhula@gmail.com*

*Хахула Б., доктор філософії в галузі економіки, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет
bogdan.khakhula@gmail.com*

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНО- КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

***Анотація.** Стаття присвячена проблемам формування системи інформаційно-консалтингових послуг інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств. Встановлено, що функціонування продовольчого ринку з використанням інформаційно-консультаційної системи є одним із пріоритетних напрямів, оскільки сприяє скороченню тривалості циклу обслуговування, що підвищує реакцію на мінливі умови зовнішнього середовища; сприяє стабілізації відносин із постачальниками; скорочує кількість втрачених продажів шляхом раціонального розміщення й підтримки необхідного рівня товарних запасів, а також знижує транзакційні витрати на всіх етапах руху товару. Розвиток інформаційно-консультаційних груп на рівні регіонів необхідно забезпечити через напрями: формування інформаційної інфраструктури товаропровідної мережі; прогнозування впровадження нових технологій у процесі руху товару; розробка законодавчої та нормативної бази, що стимулює учасників інформаційної ланцюга до більш раціонального використання своїх ресурсів, оптимізації логістичних процесів; опрацювання рекомендацій щодо оптимальних схем руху товару в регіоні та за його межами; розробка методичних рекомендацій та створення в системі товарних ринків інформаційно-аналітичних структур, що спеціалізуються на інформаційній та консультаційній підтримці на ринку продовольства.*

***Ключові слова:** інформаційно-консультаційна система, сільськогосподарське підприємство, інформація, інформаційний центр, інформаційно-аналітична систему моніторингу агропромислового комплексу України*

JEL Classification: O31, L86, Q12

*Khakhula V., PhD (Agriculture), Associate Professor
Bila Tserkva National Agrarian University
valerii.khakhula@gmail.com*

*Khakhula B., PhD (Economics), Associate Professor
Bila Tserkva National Agrarian University
bogdan.khakhula@gmail.com*

FORMATION OF THE SYSTEM OF INFORMATION AND CONSULTING SERVICES FOR THE INNOVATIVE DE- VELOPMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

***Abstract.** The article is devoted to the problems of forming a system of information and consulting services for the innovative development of agricultural enterprises. It has been established that the functioning of the food market using the information and consulting system is one of the priority directions, as it helps to reduce the duration of the service cycle, which increases the response to changing conditions of the external environment; contributes to the stabilization of relations with suppliers; reduces the number of lost sales by rationally placing and maintaining the required level of inventory, and also reduces transaction costs at all stages of the movement of goods. Taking into account foreign experience, it seems appropriate to create independent information and consulting centers at the national level, which could provide services to many regional wholesale food markets and food distribution centers on a professional basis. At the same time, large interregional wholesale food markets could create their own information and consulting services and use their services, as well as consider the development of ICS electronic trade as a possible direction. Modern information technologies are a necessary condition for the effective functioning of the electronic trade system, on the basis of which databases on supply and demand, market conditions and commodity prices are created, accessible to system*

participants. In the presence of such data, it is impossible to arbitrarily change the price of goods and illegally manipulate reporting for the benefit of the shadow market. In order to promote the development of information and consulting groups at the level of regions, it is necessary to ensure the following tasks: formation of the information infrastructure of the freight network; forecasting the introduction of new technologies in the process of moving goods; development of the legislative and regulatory framework, which stimulates the participants of the information chain to more rational use of their resources, optimization of logistics processes; elaboration of recommendations regarding optimal patterns of movement of goods in the region and beyond; development of methodological recommendations and creation of information and analytical structures in the system of commodity markets, specializing in information and consulting support in the food market.

Key words: *information and consultation system, agricultural enterprise, information, information center, information and analytical system for monitoring the agro-industrial complex of Ukraine*

Постановка проблеми.

Функціонування продовольчого ринку з використанням інформаційно-консультаційної системи є одним із пріоритетних напрямів, оскільки сприяє скороченню тривалості циклу обслуговування, що підвищує реакцію на мінливі умови зовнішнього середовища; сприяє стабілізації відносин із постачальниками; скорочує кількість втрачених продажів шляхом раціонального розміщення й підтримки необхідного рівня товарних запасів, а також знижує транзакційні витрати на всіх етапах руху товару. Окрім того, створення єдиної інформаційно-аналітичної системи дасть можливість автоматизувати процес накопичення, зберігання й аналізу даних, що надходять із віддалених джерел, а також забезпечити доступ до даних усіх учасників інформаційного обміну в межах єдиного інформаційного простору, створеного за технологією Інтернет.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у становлення та розуміння дорадництва (теорії консалтингу) зробили зарубіжні та вітчизняні вчені, серед яких Калверт Макхем, Мілан Курба, Джеймс Вуфорд, Вільям Рів'єра, Дональд Блекбурн, Ролкер Гофман, Ван Ден Бен, Стенлі Джонсон, М. Ф. Кропивко, О. В. Ульянченко, Р. М. Шмідт, Т. П. Кальна-Дубінюк та ін.

Формулювання цілей статті. На основі узагальнення світового досвіду практичного функціонування інформаційно-консультаційних служб запропонувати заходи по її розвитку в нашій державі.

Виклад основного матеріалу. Заслуговує на увагу набутий досвід

інформаційно-консультаційного забезпечення товаровиробників аграрного сектору на прикладі Франції, де функціонують технічні групи по різних видах сільськогосподарської діяльності. Для прикладу розглянемо виробництво зернових. Принцип функціонування технічної групи «зернові» базується на обміні досвідом між товаровиробниками. Радник Сільськогосподарської палати, який входить до цієї групи, відповідає за організацію семінарів і надання зовнішніх інформаційних елементів, які забезпечують її діяльність [1].

Окрім цих структур, у Франції активну інформаційну роботу провадять міжпрофесійні організації. Наприклад асоціація Interbev створила Центр інформації по м'ясу (CIV) спільно із Національним міжпрофесійним бюро м'яса, тваринництва і птахівництва (OFIVAL).

Із метою ефективнішого виконання своєї функції CIV використовує у своїй роботі: традиційні навчальні методи, видання документів щодо харчових і санітарних якостей м'яса, а також нових регламентів, матеріалів конференцій, конгресів; бере участь у виставках, а також поширює інформацію по веб-сайту.

Окрім того, інформаційні центри існують при вищих аграрних школах: Вища національна агрономічна школа Клермон-Ферран (органічне землеробство), Вища національна сільськогосподарська школа Бордо (сільськогосподарська кооперація) та інші [2].

Важливу роль в інформаційному та консультаційному забезпеченні товаровиробників досліджуваної галузі

країни відіграє France Agri Mer – посередник між галузями сільського господарства і державою, а також організатор обміну між ними. Часто вона виступає ініціатором таких компаній і бере участь у їх фінансуванні. Підтримка галузей знаходить прояв і в питаннях експорту: підтримка експортної діяльності, організація аудиторських місій, ознайомлення іноземців із французькою системою організації галузей та продовольчої безпеки [3].

Використовуючи іноземний, у т.ч. зокрема і французький досвід організації інформаційно-консультаційного забезпечення товаровиробників, в Україні розвивається ринок приватних консультаційних послуг в аграрній сфері. Однак більшість аграріїв не можуть налагодити повноцінну співпрацю із цими структурами. Послуги приватних служб мають достатньо високу ціну і за якістю часто не відповідають вимогам користувачів. На нашу думку, такі служби доцільно створити при державних органах управління та аграрних навчальних закладах, де сконцентровано потужний науково-методичний потенціал, сучасні засоби телекомунікацій і найбільш кваліфіковані науково-педагогічні кадри. Нині саме вищі навчальні заклади освіти готові запропонувати широкий спектр послуг: освітні, консультаційні, дослідницькі, інформаційні.

Дослідженням виявлено, що існуючий стан інформаційного забезпечення аграрного сектору не відповідає сучасним потребам суб'єктів господарювання, державних органів і сільського населення України. Саме тому вдосконалення інформаційного забезпечення аграрного ринку України та сільського населення має бути одним із головних пріоритетів державної аграрної та інформаційної політики, а інформатизація аграрного сектору – необхідною складовою аграрної й адміністративної реформ в Україні, адже без удосконалення інформаційної системи аграрного сектору цілі цих реформ не можливо досягти.

В аграрному секторі України функціонують потужні інформаційні потоки, проте з різних причин, зокрема і внаслідок відомчих бар'єрів, вони використовуються не зовсім ефективно. За відсутності координації робіт відбувається дублювання у процесі створення деяких інформаційних продуктів.

Основними недоліками існуючих інформаційних систем агропромислового комплексу розглядаємо: застарілі технології збору, систематизації, обробки й поширення інформації, що не дасть змоги забезпечити її оперативність та надійність; значна частка інформації низької якості, яка є застарілою або неструктурованою; обмеженість технічних можливостей доступу до національних і світових інформаційних ресурсів у сільських жителів; відсутність державної підтримки сільськогосподарського дорадництва; національні законодавчі акти та стандарти недостатньо гармонізовані з міжнародними [4].

Тому необхідно сформувати єдине аграрне інформаційне середовище й розробити автоматизовану інформаційно-аналітичну систему моніторингу агропромислового комплексу України (ІАС «Моніторинг аграрного ринку»), яка б задовольняла інформаційні потреби органів державної влади та неурядових організацій, виробників і переробників сільськогосподарської продукції, підтримуючих АПК галузей, установ аграрної освіти і науки, сільського населення, а також всіх інших учасників аграрного сектору України або інших сторін, що пов'язані з ним.

Забезпечення функціонування ІАС «Моніторинг аграрного ринку», керування його середовищем та управління повноваженнями його користувачів покладесться на інформаційно-аналітичний центр. Функціонування ІАС забезпечується низкою організаційних заходів щодо підготовки для інформаційно-аналітичного центру спеціалістів з підтримки експлуатації системи. Для цього персонал, що забезпечує експлуатацію ІАС, пройде відповідне навчання, спеціальну

підготовку з експлуатації ПЕОМ і програмного забезпечення системи для самостійної роботи з інформаційно-аналітичним інструментарієм моніторингу соціально-економічних показників аграрного комплексу України.

Інформаційно-аналітична система моніторингу показників аграрного ринку забезпечує формування регламентованих і нерегламентованих звітів, аналітичних запитів та підтримує виконання таких функцій: проектування і формування потрібного набору ієрархій, зв'язків, метрик та фільтрів, що, адекватно описують предметну область; діалогове формування запитів на отримання інформації, з можливістю безпосереднього формування й надсилання SQL-запиту з клієнтського місця; забезпечення взаємодії з інтегрованою базою даних для отримання необхідної інформації з клієнтського місця із забезпеченням відповідного рівня захисту інформації; забезпечення взаємодії з джерелами інформації, що не належать до інтегрованої бази даних з клієнтського місця із забезпеченням відповідного рівня захисту інформації; забезпечення реалізації складних алгоритмів обробки даних для отримання необхідних аналітичних показників і звітів; формування й перегляд протоколів функціонування.

Інформаційно-аналітична система моніторингу аграрного ринку України повинна базуватися на комплексі програмних продуктів, які у взаємодії утворюють повноцінну автоматизовану систему. Основними компонентами програмної будови, які забезпечують автоматизоване розв'язання задач, є: серверна операційна система; операційні системи клієнтських робочих станцій (АРМ користувачів); система управління базами даних (СУБД); інструментальні програмні засоби, які забезпечують прискорену автоматизовану розробку прикладних програм для розв'язання задач предметної області аналізу руху інформації; мови програмування високого рівня; мережеві протоколи; програмні

засоби сервісного обслуговування та тестування.

Використання інформаційно-аналітичної системи спрямоване на подальше формування комплексної системи накопичення й аналізу даних соціально-економічних показників, забезпечення аналізу даних на різних рівнях і для різних груп користувачів, планування, моделювання, фінансового аналізу, шляхом підготовки статистичної й аналітичної звітності, оперативного аналізу даних, включаючи регламентовані звіти. ІАС сприяє підвищенню ефективності та якості інформаційно-аналітичної й управлінської діяльності виконавчої дирекції та фахівців профільного міністерства і відомств агропромислового комплексу.

Інформаційно-аналітичний центр моніторингу соціально-економічних показників дає змогу усувати недоліки в системі аналітичної обробки даних, що сприяє ефективному забезпеченню інформаційних потреб користувачів. Впровадження системи дає можливість застосовувати сучасні методи обробки й аналізу інформації.

Відповідно до розроблених рішень нами визначено, що впровадження системи моніторингу аграрного ринку забезпечить можливість: експертної оцінки інформації; застосування сучасних інформаційних технологій забезпечення інформаційно-аналітичної й управлінської діяльності на основі аналітичної обробки даних (OLAP) і СППР-технологій; формування результатів аналізу інформації; складання звітів про кількість і типи оброблюваної інформації; підготовки й отримання розгорнутої статистичної та аналітичної звітності; формування експертних оцінок на основі аналізу інформації з баз даних; відтворення показників і числових даних у реальному масштабі часу у вигляді таблиць, графіків, діаграм, карт тощо; створення, поповнення й підтримка в узгодженому стані системи об'єктів та їх показників; здійснення спеціалізованих процедур, які забезпечують необхідну математичну обробку та перетворення

даних відповідно до обраної сукупності об'єктів і системи показників.

Для забезпечення ефективної обробки й аналізу даних щодо моніторингу соціально-економічних показників, визначення рейтингів урожайності сільськогосподарських культур, структур зібраних площ, рейтингів виробництва та споживання на одну особу тощо створювана інформаційно-аналітична система є найкращим інструментарієм, що ґрунтується на сховищі даних, та включає в себе такі базові блоки логічної структури: сервер баз даних; веб-сервер – забезпечує виконання інтернет-порталу «Інформаційно-аналітичний центр моніторингу стану агропромислового комплексу України»; Інтернет-портал «Інформаційно-аналітичний центр моніторингу стану агропромислового комплексу України» – реалізує функції бізнес-логіки системи для користувачів внутрішньої мережі, так і в територіальних підрозділах; внутрішні клієнти. Користувачі (фахівці та керівництво), що працюють з інтернет-порталом «Інформаційно-аналітична система моніторингу стану агропромислового комплексу України» в межах локальної мережі; зовнішні (регіональні) клієнти.

ІАС «Моніторинг аграрного ринку» повинна функціонувати відповідно до «клієнт/серверної» технології обробки й доступу до інформації, використання комунікаційних каналів і відповідних протоколів обміну. ІАС забезпечує оперативність, достовірність, доступність і конфіденційність інформації в ІАС «Моніторинг аграрного ринку», а також підвищення ефективності й досягнення якісно нового рівня прийняття управлінських рішень.

Під час формування звітів є можливість реалізувати такі можливості: визначення структури звітних показників; формування переліку операцій з обсягом вищезаданої межі для більш детального вивчення; фільтрація, групування та сортування значень показників у межах звіту.

Створення інформаційно-аналітичної системи з великою кількістю

економіко-статистичних показників вимагає чіткої структури програмного комплексу. Найкращим вибором при цьому є використання технології клієнт-сервер. За цією технологією всі дані загального використання зберігаються на сервері під управлінням спеціального програмного забезпечення. Запропоновані підходи до побудови автоматизованої бази даних дають змогу об'єднати економіко-статистичні показники з різномірних статистичних форм і звітів в єдине інформаційне середовище.

ІАС «Моніторинг аграрного ринку» повинна включати в себе три основних взаємопов'язаних портали: інформаційний, торговельний і маркетинговий. Вважаємо, що за такого підходу система концентруватиме інформаційні потоки із регіональних продовольчих ринків, підприємств аграрного сектору, споживачів, підприємств розподільчої інфраструктури та сфери послуг, галузевих міністерства і відомств.

Основні завдання, які вирішуються на цьому рівні (перший рівень), – це на основі взаємодії з обласними маркетинговими службами проводити і координувати збутові дії підприємств, вибирати найбільш вигідні ринки збуту, рекомендувати виробництву види, обсяги і терміни постачання продукції. Інформацію й обґрунтовані маркетингові рішення з виробництва і збуту сільськогосподарської продукції, сировини та продовольства маркетинговим службам підприємств надає Обласна маркетингова служба через Інтернет. Обласні маркетингові служби тісно співпрацюють з відділами-маркетингу товаровиробників і господарствами населення не лише шляхом надання інформації, а й отримання від них необхідної інформації для досліджень. Згадані служби створюються за рахунок існуючих структурних підрозділів адміністрацій області та районних управлінь агропромислового розвитку.

Основними завданнями, які розв'язуються на другому рівні системи, є проведення маркетингових досліджень споживчих ринків, оптових продовольчих

ринків, інформаційно-рекламне забезпечення реалізації продукції, оптимізація структури сільськогосподарського виробництва і товарного асортименту продукції харчової промисловості, удосконалення її розподілу, механізму взаєморозрахунків і каналів товароруку, організація збирання, узагальнення й аналізу інформації про наявність продукції в підприємствах і продовольчих ринках, динаміку цін на рівні районів.

Неодмінною умовою успішного функціонування цієї системи маркетингу є тісна взаємодія із двома іншими основними складовими єдиного інформаційного простору, а саме відділом торгівлі та інформації. Єдина інформаційно-маркетингова система допоможе товаровиробникам краще орієнтуватися в умовах ринку, а на національному рівні на основі об'єктивних даних розробляти адекватні заходи з державного регулювання агропродовольчого ринку та збуту сільськогосподарської продукції [5]. Для формування єдиного інформаційного простору цю систему слід застосовувати не тільки в якомусь певному регіоні, але й поширити на всю країну.

Значення інформаційно-аналітичної системи є вагомим у системі дослідження ринку, його кон'юнктури, що зумовлено виконанням конкретних маркетингових функцій. Саме в оптовій ланці найбільш просто визначити тенденції щодо зміни попиту на певні види товарів і послуг, оскільки саме підприємства оптової торгівлі нагромаджують інформацію (замовлення) на товари, про їх кількість, якість, асортимент і т.д. Це також дає можливість отримання інформації щодо територіальних відмінностей у попиті на продовольчу продукцію.

Аналіз показав, що для стійкого і збалансованого розвитку сільськогосподарського виробництва необхідно не тільки знизити непродуктивні витрати у всіх ланках ланцюжка «виробництво-переробка-торгівля», а й оптимізувати співвідношення цих ланок у кінцевій ціні

продукту, забезпечивши тим самим прибутковість кожної ланки, максимально наблизивши її до витрачених коштів на даний процес. Необхідні також значні капіталовкладення для створення логістичної інформаційної інфраструктури, умов для доведення продукції до кінцевого споживача з найменшими витратами [6].

Враховуючи зарубіжний досвід вважається доцільним створити на національному рівні самостійні інформаційно-консалтингові центри, які на професійній основі могли б надавати послуги багатьом регіональним оптовим продовольчим ринкам і розподільчим центрам продовольства. Водночас великі міжрегіональні оптові продовольчі ринки могли б створювати власні інформаційно-консалтингові служби та користуватися їхніми послугами, а також розглядати як можливий напрямок розвиток ІКС-електронної торгівлі.

Сучасні інформаційні технології є необхідною умовою ефективного функціонування системи електронної торгівлі, на основі яких створюються доступні для учасників системи бази даних про попит і пропозицію, кон'юнктуру ринку та цін на товари. За наявності таких даних неможливі довільна зміна ціни товарів і нелегальне маніпулювання звітністю на користь тіньового ринку [7].

Тому система електронної торгівлі, як інструмент формування цивілізованого ринку, успішно застосовується у багатьох державах світу, а найбільш активно й ефективно між оптовими продовольчими ринками Франції, Німеччини, Польщі та інших країн, що є учасниками Всесвітнього Союзу оптових ринків.

Впровадження електронної торгівлі між регіональними ринками України вимагає створення на національному рівні відповідної структури, яка б координувала і регулювала цю роботу на основі інформаційного обміну між регіональними ринками про стан цін і наявні обсяги продовольства для прийняття рішення про міжрегіональний товарообмін.

Необхідність створення електронного торгового майданчика для

організації оптової торгівлі продовольчими товарами між регіонами зумовлена, насамперед, завданнями, які ця система повинна виконувати. Основними завданнями системи електронної торгівлі продовольчими товарами є: організація процесів пошуку партнерів для укладання договорів між учасниками торгівлі та проведення розрахунків у більш оперативному режимі; створення умов для розвитку ринкової конкуренції та механізму саморегулювання агропродовольчого ринку з метою стабілізації цін; забезпечення відкритості та публічності процесів проведення торгів при закупівлях продукції для державних потреб.

Електронна торгівля агропродовольчими товарами передбачає удосконалення роботи підприємств та організацій за рахунок встановлення більш тісних взаємовідносин із клієнтами у проведенні маркетингових досліджень. Вона істотно впливає на ефективність роботи підприємств оптової торгівлі та системи руху товару, дає змогу скоротити терміни поставок продукції, знизити витрати і підвищити якість послуг, що надаються.

Сучасні інформаційні технології дозволяють повністю використовувати переваги електронної торгівлі, сприяють зниженню трансакційних витрат у системі товароруху, вдосконалення сервісу і прискоренню окупності інвестицій, що спрямовуються на розвиток продовольчого ринку та впровадження нових технологій [8].

З огляду на це нами пропонується механізм взаємодії всіх учасників процесу електронної торгівлі на основі створення та функціонування національного електронного торговельного майданчика (ЕТМ) з реалізації сільськогосподарської продукції, сировини і продовольства. Створення такого майданчика Мінагрополітики України спільно з галузевими спілками й асоціаціями для організації електронної торгівлі підвищить ефективність товароруху на продовольчому ринку, створить передумови для широкого використання інформаційно-

комунікаційних технологій у процесі взаємодії федеральних і регіональних органів державної влади та господарюючих суб'єктів.

Основними цілями створення національного ЕТМ є: налагодження ефективної системи збуту сільськогосподарської продукції, сировини і продовольства; вирівнювання і стабілізація цін на сільськогосподарську продукцію, сировину та продовольство в різних регіонах; розвиток ефективних міжрегіональних продовольчих зв'язків і забезпечення продовольчої безпеки.

ЕТМ забезпечує вихід учасників системи на міжрегіональні поставки продовольчих товарів, сприяє збільшенню надходжень до державного бюджету за рахунок прозорості угод і доступу до цієї інформації великої кількості споживачів продукції та товаровиробників. Важливим завданням електронного торговельного майданчика є упорядкування закупівель продовольства для державних потреб. У сукупності це сприяє ефективному постачанню населення регіонів-учасників системи електронної торгівлі якісними продовольчими товарами. Торговий майданчик, який створено на основі сучасних інформаційних технологій, дає можливість реалізовувати ефективні технології в системі оптової торгівлі.

Торгувати на електронній торговій платформі надається дозвіл тільки оптовикам, офіційно зареєстрованим у реєстрі, які здійснюють оптову торгівлю продовольчими товарами. Для оперативного використання інформації про стан товарних запасів на сертифікованих складах учасників системи електронної торгівлі доцільно запровадити єдину автоматизовану облікову систему, а для надання торгуючим суб'єктам транспортно-експедиторських послуг залучаються акредитовані транспортно-експедиційні компанії. З метою страхування партій товарів і зниження ризиків при здійсненні торгових угод, зокрема й при використанні сертифікованих торгових складів, до роботи на електронному торговельному майданчику залучаються страхові

компанії. Розрахунки оптових торговців із контрагентами та фінансування їх торговельної діяльності здійснюється фінансовим оператором торгового майданчика, що володіє необхідним для цього набором фінансово-банківських послуг [9].

Встановлено, що для розвитку електронної торгівлі важливо прийняти закон України «Про електронну торгівлю». Електронна торгівля дозволить прискорити процеси закупівель продовольства для державних потреб і значно зменшити витрати при проведенні конкурсів скоротити втрати і зловживання в цій сфері. Державні замовники мають бути забезпечені програмними засобами, необхідними для проведення електронної торгівлі. Економія бюджетних коштів після впровадження системи електронної торгівлі в основному можлива за рахунок розвитку конкуренції, скорочення транспортних витрат, оперативності реагування на зміну кон'юнктури ринку та більш ефективної організації руху товарних і фінансових потоків. Створення мережі регіональних інформаційних центрів дасть можливість державним і недержавним структурам повніше використовувати потенціал регіону та електронної торгівлі для просування своїх товарів на зовнішні ринки, забезпечуючи товаровиробникам і споживачам продукції постійний доступ до ринкової інформації, можливості використання високих інформаційних технологій у повсякденній роботі [10].

До складу електронного торговельного майданчика доцільно включити такі основні служби або базові компоненти: служба з оптової торгівлі продовольством; служба з надання учасникам ринку фінансово-банківських послуг; служба з надання інформаційно-аналітичних послуг.

Перехід до електронної торгівлі продовольчими товарами передбачає організацію документообігу в електронній формі між усіма учасниками торгового процесу, розвиток інформаційної та

телекомунікаційної інфраструктури, підключення до комп'ютерних мереж органів державної влади та саморегулюючих організацій, товаровиробників і споживачів, банківських і комерційних структур.

Висновки. Отже, важливим завданням державних інститутів регулювання економічних відносин на агропродовольчому ринку є створення інформаційної служби з метою забезпечення необхідних умов для зниження витрат у системі товароруку для всіх учасників ринку, а також формування правил гри для ефективної роботи ринкових інститутів регулювання. Закордонний досвід застосування механізмів державного регулювання та саморегулювання у цій сфері переконує, що тут закладено суттєві резерви підвищення конкурентоспроможності продукції. Ефективність створення і функціонування інформаційно-аналітичних служб великою мірою залежить від раціонального поєднання методів державного регулювання та саморегулювання, їх відповідності характеру і специфіці розвитку ринкових відносин.

З метою сприяння розвитку інформаційно-консультаційних груп на рівні регіонів необхідно забезпечити виконання таких завдань: формування інформаційної інфраструктури товаропровідної мережі; прогнозування впровадження нових технологій у процесі руху товару; розробка законодавчої та нормативної бази, що стимулює учасників інформаційної ланцюга до більш раціонального використання своїх ресурсів, оптимізації логістичних процесів; опрацювання рекомендацій щодо оптимальних схем руху товару в регіоні та за його межами; розробка методичних рекомендацій та створення в системі товарних ринків інформаційно-аналітичних структур, що спеціалізуються на інформаційній та консультаційній підтримці на ринку продовольства.

1. Романов С. А. Сільськогосподарська дорадча служба як суб'єкт господарювання. Право і суспільство. 2012. №4. С. 68-72.
2. Ільків Л. А., Дзюба А. О. Дорадництво як один із найважливіших чинників підвищення ефективності аграрного виробництва. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер.: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2013. Вип. 181(2). С. 142-145.
3. Сокол Л. М. Дорадництво у забезпеченні сталого розвитку агросфери. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2015. Вип. 211(1). С. 162-170.
4. Ібатуллин М. І., Свиноус І. В. Організаційні підходи до формування системи цінового моніторингу на ринку продукції свинарства. Наука й економіка. 2016. Вип. 2. С. 61-67
5. Багорка М. О., Білоткач І. А. Особливості моніторингу процесів формування попиту й стимулювання збуту на продовольчому ринку. Агросвіт. 2009. №6. С. 5-10.
6. Шпикуляк О. Г., Воскобійник Ю. П. Ціновий моніторинг у регулюванні аграрного ринку. Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. 2009. Вип. 6(1). С. 354-363.
7. Синявська О. А. Електронна торгівля в Україні: тенденції та перспективи розвитку. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. 2019. Вип. 9. С. 126-132.
8. Новицький А., Позняков С. Сутність та зміст поняття «електронна торгівля». Правова інформатика. 2007. №1. С. 7-13.
9. Сак Т. В., Ховхалюк Д. О. Електронна торгівля в Україні: стан, тенденції, перспективи розвитку. Маркетинг і цифрові технології. 2020. Т. 4. № 3. С. 73-85.
10. Боковець В. В., Давидюк Л. П. Електронна торгівля і її значення для розвитку бізнесу. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2021. №1. С. 210-213.

References

1. Romanov, S. A. (2012). Agricultural advisory service as a business entity. *Law and society*, 4, 68-72.
2. Ilkiv, L. A., Dziuba, A. O. (2013). Consulting as one of the most important factors in increasing the efficiency of agricultural production. *Scientific Bulletin of the National University of Bioresources and Nature Management of Ukraine. Series: Economics, agricultural management, business*, 181(2), 142-145.
3. Sokol, L. M. (2015). Consulting in ensuring sustainable development of the agricultural sector. *Scientific Bulletin of the National University of Bioresources and Nature Management of Ukraine. Series: Economics, agricultural management, business*, 211(1), 162-170.
4. Ibatullin, M.I., Svinous, I.V. (2016). Organizational approaches to the formation of a price monitoring system on the market of pig farming products. *Science and economy*, 2, 61-67.
5. Bahorka, M. O., Bilotkach, I. A. (2009). Peculiarities of monitoring the processes of demand formation and sales stimulation in the food market. *Agroworld*, 6, 5-10.
6. Shpykuliak, O. H., Voskobiinyk, Yu. P. (2009). Price monitoring in the regulation of the agricultural market. *Economic sciences. Series: Accounting and finance*, 6(1), 354-363.
7. Syniavska, O. A. (2019). Electronic trade in Ukraine: trends and development prospects. *Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: International relations. Economy. Local studies. Tourism*, 9, 126-132.
8. Novytskyi, A., Pozniakov, S. (2007). The essence and meaning of the concept of "electronic trade". *Legal informatics*, 1, 7-13.
9. Sak, T.V., Khovkhaliuk, D.O. (2020). Electronic trade in Ukraine: state, trends, development prospects. *Marketing and digital technologies*, 4(3), 73-85.
10. Bokovets, V. V., Davydiuk, L. P. (2021). Electronic trade and its significance for business development. *Bulletin of the Khmelnytskyi National University. Series: Economic sciences*, 1, 210-213.